

Pats Kaltas.

"Paskirta parduoti per licitaciją po No 29 Mikolo Procius nuosavybe apskaituojama 150 guldenų del izmokėjimo Sindleriu skolos, 40 guldenų. Kas daugiau?"

Visus tuos žodžius perskaitė teismo antstolis. Po to tris kartus sudavė į lentą.

— Kas duos daugiau, — atkartojo jis — pirma kaina 40 guldenų!

Aplink stovėjo keletas apdriskusių valstiečių ir trys žydai. Jie kalbėjosi tarp save apžiūrėdami kiema, kuriame buvo licitacija ir ant antstolio paskutinių žodžių nieks neatsiliepė.

Toliau ant pavirtusios tvoros sėdėjo patsai Mikolas Procius, augšto ugio vyras, išdžiūvęs kaip lendre. Ant jo keli sėdėjo penkiu metu vaikai ir baltomis akimis žiūrėjo į nepažįstamus žmones. Netoli jo stovėjo žmona su mažu kūdikiu ir verkė.

— Kas duos daugiau? — susuko antrą kart antstolis.

Prie antstolio prisitūno Sindleris, pasitaisęs savo kepurę tarsi:

— Nu, kam jūs mylitate daugiau? Asz duosiu 40 guldenų.

— Sindleris duos 40; kas duos daugiau? Vienas! — suriko antstolis.

Nieks neatsiliepė.

— Du!...

Visi tylėjo, tik buvo girdėti, kaip Prociene verkė.

— Tris!...

Ir taip Sindleris už 40 guldenų įgijo savo nuosavybės Procius namus ir žemę, kurie buvo inkainuojami in 150, o izstikruju prekiauo 200 guldenų.

— Nu, ir paikas tu žmogus, sakiau susitaukė, atiduok tu man puse žemės? O dabar pats matai, asz viska įgijau. — Pries prie Procius sake Sindleris.

— Dievas nubaš už tai, prakeiktas kraujageris! — verkdamas suriko Prociene.

— Už ka-gi mane Dievas nubaš? Ka-gi asz nukriau džiau? Lai tik tave nenubaudžia Dievas, tu smarve! Lauk izs mano namo, kad tavo nei kojos eiza nebuti!

Prociene dar ka morejejo atskaiti, bet vyras mostelejo ranka ir pratarė kureži balsu:

— Nustok! Ka-gi jau dabar kalbėti. Nieko nepadarysi. Matyt taip Dievas dave, Eimam!

Jis atsistojo pasime savo vaika ir ejo, o paskui ji, graudžiai raudodama kiutino jo žmona.

— Taip tai kumai, sztai ir kitas izs musu tarpo elgeta paliko. — Tarp savs kalbejo susirinkusieji valstiečiai. — Matyt Dievas baudžia ir gana!

— Nu, nu kalbėkit daugiau. Dievas 'baudžia! — pamedžiojo vienas iz jaunesniu ju valstiečių — Dievas baudžia. Pats kaltas ir tiek — O tie sa kumai! — atsakė pirmas iz valstiečių — gerai, kad Dievas suteikė jums palaima, tai jus ir nežinote [vargo. O vargas, kaip nesistengsi nesiseka ir gana.

— Va, va, — atkirto vienas iz turtingesniu valstiečių, — tik tuscios kalbos. Dirbti reikia, tuomet viskas gerai sekis.

— Et, kumai, nejaugi vargas žmogus nedirba? ir dar kaip dirba!... Teczias nieks negelbsti Szta! ciza mes visi sveiki susirinkę, bet ar galime žinoti, kad rytis iz musu vienam tas pats tegal atsistiti, kas su Mikolu?

— Dar ka 'pasakys! — atsakė turtulis. — nebijok, geram žmogui tas neatstiks, jei tik toliam, kaip Mikolas. Kalbėkit ka norit, asz sakau, jis pats kaltas!

II.

Pasaulis platus, o nera kur pasidėti vargszui-neturteliui žmogeliui.

Mikolas Procius ejo linkui

Ne patiko Jurgiui boles grajus, Kada in parka buvo atejus, Bet Petras buvo užganadytas, Ba graju buvo gerai suprates.

— Kur Petras?

upes, ir apmires, o paskui ji verkšlenda seke jo žmona. Žmones dirbo laukuose sodžiu, nieko nesimate. Žmona pasiskubino, pavyjo vyra ir pratarė:

— Mikolai, kur tu eini?

— Pas upe — prabilo jis.

— Dieve! Ka-gi tu kalbi?

— Ir kur-gi man eiti! Kito iszejimo neber?

— Dieve sergek! Mikolai nekaltėk taip!... Žiurek, ten gyvena mano teta, nušim pas ja, gausim darba, o žiemos metu kaip nors pravargsim...

— O paskui?...

— Paskui... paskui ir vėla gausim darba, vis-gi tarp geru žmonių neprazūsim...

— Terp geru? Ir kaip kaip-gi! Vėta tarp juju gyventi! Ne jau taip nebus.

Ir Mikolas ejo toliau. Žmona suturejo ji už rankos.

— Bijok tu Dievo! Ka tu sumislini? Juk tai baisi nudeme! Pas ka-gi tu mane paliksi? Vaikus?

— O gyvenant kuom asz tau ir vaikams padėsiu? Leisk mane, avigalve!...

— Bet jina! neleido ji ir traukė per tiltelį pas savo teta!

Žinai, ka—sake Mikolas— jei nori eik pas teta.

— O tu?

— Asz neisiu.

— Delko?

— Asz nei viena minuta ne galiu pasilikti tame prakeiktame sodžiu. Jeigu tu mane pernevalė sulaukysi, asz užsimangsiu. Tai geriaus leisk.

— Bet kur-gi tu eisi?

— Eisiu in Lidvikovo fabrika.

— In fabrika! Dievuliau mano, juk kaip muse silpnas! ka-gi ten darysi?

— Nebijok, rasiu ka daryti. Ten dabar reikalingi darbininkai ir priims mane.

— Kuomet sugrįsi?

— Kuomet uždirbsiu pinigų, kad izpirksiu nuo to prakeikto Szindlerio namus.

Žmona didžiai nustebusi žiūrėjo in ji.

— Mikolai, ka tu kalbi?

— Ta, ka girdi.

— Juk tai...

Jinai toliau negalejo kalbėti, tarytum akmenis užguli ant krutines.

— Kuomet uždirbsiu, tuomet, bet taip turi būti. Kas man iz tokio gyvenimo. Pasilik sveika.

Jis pabėžiavo žmona, vaikų ir letai žingsniavo toliau vėszkeliu. Žmona pilnomis akimis aszaro žiūrėjo in savo vyra, kol jina neisžnyko.

III.

Praslinko vieni metai po to atsikimimo. Ir vėla užstojo vasa. Saulute savo karsztais spinduliais kaitino plikus, kalnus, žaliuojančias pievas ir Lidvikovo fabriko stogus. Upej sznokszcia tekantis per akmenis vanduo, o ten ant santomis cerszkejinimas stovi pabrika iz visu pusiu apstatyta augstomis storomis lentomis. Iz raudono kamino manguliais vėsziasi dūmai ir girdeti skausmingas kaukimas, žvangejimas cerszkejinimas fabrike ratu. O iz tolo girdeti girioj kirviu smugiai ir medliu kritimai.

— Ura! — susunka kiekviena medį parkritus darbininkai. Parvirtus medžių ji apgėni, nukapoja jo storas szakas, potam nuveža in upe, kuria jis staciaz nuplaukia in fabrika. Ir taip diena iz dienų szimtais nuo kirvio smugiu krinta medžiai ir upe plaukia fabrikon.

Ir kiekviena diena 14 skerspiuviu naikina medžius, tarytum neisznaikinamu 14 kirmiņu.

Tarp darbininku jau arti metai, kaip darbuojasi ir Mikolas. Jis dar labiau sudžiūvo teczias jis szendien kerta medžius su tokiu inkevimu, tarytum medis, tai didžiausias jo prieszas.

— Gal paskutini! Dieve, gal paskutini! — kirsdamas medžius masto Mikolas.

Szindien jis laimingas. Jo odiniam dirze yra užsuta 50 guldenų — tai jo uždarbis.

Keturiasdeszims duosiu Szindleriu del izpirkimo ukės, o deszims del padargu inisaimis.

Szindien vakarop jis užbaigia darba, o rytis eis namon.

Ir izstikruju ant rytojaus, dar nei auszt nepradejo, o Mikolas Procius, jau žingsniavo namon. Jis ejo greit, led atgaidamas kvapa dar-gi nenoredamas atsiziureti atgal.

— Visu pirma eisiu pas Sindlerį, — maste jisai, — izsistiprinsiu lauka ir triobas, na o tuomet ir pas žmona nueisiu.

Eikszia, sakysiu: laikas ir vėla pradėti gyventi!

Ir ta mintis pridave jam naujas spekas. Saule leidos, kuomet jis prisitartino prie kaimo Szirdis tvaksejo, kuomet jis iszyvuo savo luszna grintele ir szaly kaimo alude. Iz visu jiegu jis skubejo tenais.

— Laba vakara, Sindler! — susuko jis inces in alude.

— Sveiki! A, taip tu Mikolai? — pasake Mortko — kur tai jus tai ilgai buvot?

— Na, tai kas tokio?

Mikolas iztrauke iz enties skepetaitę, iz kurios iszriszo 40 guldenų ir padejo priesz Sindlerį.

— Na žiurek! Atiduok man žemę.

— Ka, ka? — suriko aludininkas, atsitraukdamas in szonę. Tu nori už 40 guldenų nusipirkti lauka ir namus? Cha, cha, cha!

— Nenusipirkti, bet savo tiktai atgal pasimti.

— Pasiimti atgal? Oho! kaip tai taip pasimti?

— Asz tau atiduodu tai, ka paskolinau, o tu man atiduok žemę.

— Oho! Matau asz, tu Mikolai labai gudriu palikai. Pas mus tai neina. Asz noriu keturis szimtus, bet tau už du szimtus penkiasdeszintis atiduosiu. Ar suprantai?

Mikolas iszgirdes tai tarytum apmirė. Aludininkas 'matomai iszsigando, nes iszbejo in kita kambari ir duris užsždare.

Aludej buvo keletas pažintu valstiečių. Jie visi apsisitojo Mikola ir pradejo klausinėti, bet Mikolas dideliomis akimis žiūrėjo in tylę. Ilga laiką jis taip prastovėjo, potam in žmones prabilo:

— Geri žmones, ar taipogi gili buti? — užklause jis drebančių balsu.

— Ka-gi tu padarysi, kumai, kuomet jau viskas jo rankose? — sake vienas iz valstiečių.

— Ir jokiu iustatymu nera?

— Nera.

— Taip! — pratarė M kolas ir dvi dideles aszarus pradejo riedėti per jo iszdžiūvusi, nuosaukes inrudusi vėda.

— Geri žmones, sztai paimi nuo manes szituos pinigus ir perduokit mano žmonai Jie man nereikalingi. Perduokit jai laba diena ir pasakykit kad asz tuoj sugrįsiu. O apie tai, ka ciza atsitiko su Szindleriu, ne per puse lupu neužiminikit.

— Gerai, kumai, gerai!

— O dabar sudiev!

Jis pakele kepurę ir dingo.

Gausus paskutiniai saules spinduliai apszviete visa erdvę. Paraudonavo upe nuo saules spindulių ir kita spalva gavo pievos ir dirvos: paskutiniai paukszezių balsai dar skambejo ore: Mikolas su didžiu szirdies skausmu yresi tolyn.

IV.

Ir taip Mikolas vėla sugrįzo in Lidvikovo fabrika. Kaip tik tuom laiku pasilusavo darbininko vieta. Darbas-gi buvo pavojingas: skersai upe buvo užtiesta lenta, kuria kirviu inkirtus in medį reikėjo vikti in kita upes puse. Kiekviena minute mirtis grese bet Mikolas neatbojo.

— Ponas direktoriau, — sake atejus Mikolas in fabriko kontora, — sztai ir vėla asz ate jau praszyti darbo.

— Darbo, — prabilo direktorius, — gerai, yra, ar apsiimsi lieptu medžius traukti.

— Medžius traukti?

— Taip, asz tau gerai užmo kesiu. Du guldenų in diena! Nori?

Miklas užsimaste. Szaltis papurte pamislius apie ta mirszia gresiantį darba.

Teczias nebuvo apie ka daug mastyti.

— Gerai, eisiu tenais, Dievo valia!

— Nejan-gi eisi? — su nustebejimu pažvelge direktorius in Mikola, tarytum pats direktorius iszsigando.

— Taip, eisiu — tvirtai atsake Mikolas.

— Pradedant Mikolui darba, daugelis žmonių prisirinko pažypti, kaip jisai pradės ta pavojingą darba, nuo kurio visi szalinosi. Mikolas persižegnojo, tvirtomis rankomis paemes, kirvi inkirto in medžio kamieną.

— Palaimink Dieve!

Mikolas nusivėre už kirvio ir su pagelba kitu darbininku, pradejo judinti iz vietos medį.

— Atsargiau, atsargiau! — stovinti ant kranto reke žmones.

Medis lengvai pasidave ir Mikolas pradejo eiti lieptu.

— Sergek Dieve! — zegnodamies murmejo kiti darbininkai.

— Žingeidu ar pėrviks? — pratarė direktorius.

O Mikolas žingsnis už žingsnio vis yresi tolyn ir tolyn. Sztai ties paciu upes viduriu, norisi pažiūreti apaczion... pažvelge... rankos sudrebejo... aky se suteno...

— Dieve!...

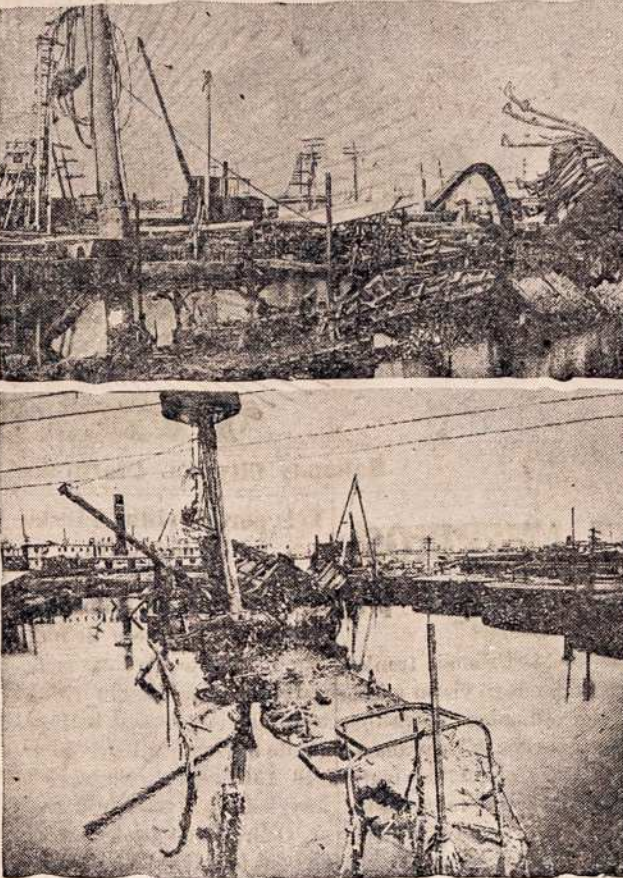
Tame pacizame akimirksny visuotinas kliksmas isziverze iz visu krutiniu. Visi sujudo, o Mikolas nuo liepto jau leke žemyn...

— Dieve! — atkartojo visi darbininkai matydami, kad nieks jo nebeiszgelbes.

Mikola palaidojo ant kranto tos pacios upes, kur niekuomet neužlija vanduo, tik sznokszdamas plaukia pro ta kapą tarytum neapkesdamas in noredamas jin užlieti.

Apie kapą iz visu pusiu apaugę medžiai, žaliuoja žolynai, kuriuose nuolat gęgte kukuoja "Kas ten? Kas ten?"

Dagilelis-gi žalumuose insilindes garsiai atsako: "Nelaimingas nelaimingas", o kiti paukszeziai kartoja: "Pats kaltas, pats kaltas!"

Laivas Maine.

Jau pradejo iszpumpuoti vandenį iz padaryto prudo aplinkui nuskandęto laivo Maine pristovęje Havano, Kuboje. Kada visa vandeni iz pumpuos, inžinieri apžiūres laivą iz kokios priezasties likos nuskandętas, ar per iszpanus ar pats per save. Pirmininis ir antras paveikslas kada iszpumpavo penkes pedas vandens, parodo kaip laivas iszrodo.

Oj jus Herrino misiukes, Dievaz pas farmeri geriau už laikytos kiau'ukes,

Nog vyru pinigų ymate, O vygados jokios ne duodate.

Kaip guli tie biedni vyrai, Smarve ir vieni brudai,

Priterszi kampai, Ar tai gerai?

Dzievasz ne patingesiu, Kozna surugele koeziosiu,

Ir nugara esiu,

Jau tai mano szirdies, jagu in ka žmogus inpranta tai sunku atprasti. Ten kur Maszcuizges gubernijoje,

Vienam mieste kareczemas isz-naikino,

Gyventojai su aluku atsivejino kino.

Ne vienas iz to džiaugesi, O ne kurie net draskesi.

Juk be alaus ne gali buti, Veluk ant svieto negyventi!

Mit katime mieste alu ir ariekla pardavinejo, teip prikalbino kelis pusgalvius kad nuvažuoti in netolima miesteli ant alaus.

Kad gere tai gere, kiek norejo Jog vos szirdies mano paejo.

Ant galo kara sumistavo, Piningu nog vyru negavo,

Uz savo pinigų parvažiovo, Jau gaidzei giedojo,

Kaip namo parsilalojo, Badai nog savo vyru pirti apturejo

Ba po tai kelionei ilgai stenejo.

Tai mat, ka pripratimas daro, Jog bobas net in kita miesteli varo,

Ar-gi tai ne sarmata? Ar-gi del jus teip iszpnuola?

Pažinstu net keturis plikius, Labai žmogelus netikusius,

O ka tiejei plikei iszdaro, Gyvenima kaip arklei varo.

Verke pacios ir vaikai Lietuvoje,

O tiejei kumelei czion szbitkavoje,

Tokius ne reike jau barti, Tiktai reike kaip szunis pakarti.

Jau gana, Su tokia mada!

Vaikinai kvailė, Kaip negelei.

Vienoje apigardoje kaip girdeja Skulkinio paviete yra gana lietuviszku murgaicziu,

nes muso vaikina, kimba prie žaleblakiucziu.

Mat, tai panaites, Ne, netuwaites

O jus kvailukai, Kiaules niekas ne baluoje

Ir niekas ant kiaules nejoje. Ne senei kokis tai sportelis

paeme sau už paczia patrikine duktere.

In ta trumpa laika, Jau inviko nesutaika,

Kozna diena raudjesi, Visai pravardziojesi,

Poi dukt! patrikiene savo vyra vadina "stinking Lit" ir isz to vargingo žmogelio padarel savo nevalninka.

Ne senei parejo žmogelis namon, o tai buvo pedes diena.

Prasze airezdes valgyti, O ta norejo pirma pede gauti.

Paszauke: "gini peidi forst, Den ju get som liver vorszt."

Vyrelis iszdrisias,

Spyre Bridzei in užpakali, Toji suenpe kiek gali,

Izbejo ant ulicizos spiegdama,

Palicmona szaukdama.

Ir kas iz to iszviko, Žmogelis nubastas liko,

Ba pas vaite stoji, Kelioleka doleriu paklojo.

Tai tau Miss Bridzi! O jus kvaili avingalvei,

Nelaimingi vaikinelei.

Juk ne stokas lietuvacziau, Kaip leliju murgaicziu,

Juk žaleblakes,

Tai ne kas;

Skurdoje užaugintos, Lapiene iszmaitytos.

Jagu vaikine apspacziaivai, Tai ir ko norejai gavai,

Baudziauninku busi,

Lig smert dejuosi, "Lit" tave vadins,

In provas tasys,

Ka norejai tai gavai, O tai tau dabar gerai.

Ne turejo boba bedos, usi-pirko kiaulaitę,

Teip ir tu vaikine, gavai ajri-sze panaite

20 Metu Senas Laikraszi

"LIETUVA"

Isz'na kas Petnyczia Chicago, Ill.

Laikraszi, "LIETUVA" 8 puslapiu, dideliu formatu, redaguojamas geriausiu redaktoriu, talpina rašius geriausiu rašiniuku ir visomet pilnas naujainu ir tikraus žiniu iz Lietuvos, Amerikos ir viso pasaulio, ypac iz didžiausio svieto, miesto Chicago kuriane gyvena apie 60,000 Lietuviu ir turi szimtus visokių paselpinu teatraliska, bizniska ir draugysziu.

— "LIETUVOS" PRENUMERATA —

Suvenytose Valstijose Metams \$2.00

Suvenytose Amerikos Metams \$1.00

Kanadoj ir Mexike Metams \$2.50

Rosijos, Lietuvoj ir kitos Metams \$3.00

uzmuzikines vienpatystes Puse "1" \$1.50

Uzsirasyti "LIETUVA" galima kiekvienam laike.

